

Wet Open Overheid: Een Zoekslag naar Contact en Verbetering

Haady Hassan

August 16, 2025

Samenvatting

Inleiding

Voor u ligt de verkorte versie van een onderzoek naar twee aspecten van de Wet open overheid (Woo): de invloed van vroegtijdig contact op het vertrouwen van verzoekers in het Woo-proces, en de wijze waarop de zoekslag wordt verantwoord in het eindbesluit. Deze samenvatting bevat uitsluitend de hoofdlijnen en aanbevelingen. Het volledige onderzoek is [hier](#) te raadplegen.

Kernboodschap

De kern van dit advies is dat het Woo-proces versterkt kan worden door drie verbeteringen: structureel vroegtijdig contact om vertrouwen en duidelijkheid te bevorderen, navolgbare zoekslagverantwoording voor transparantie en toetsbaarheid, en gedeelde leerprocessen tussen bestuursorganen en verzoekers om kennis beter te benutten.

Bevindingen

Vroegtijdig contact wordt vaak gebruikt om woo-verzoeken te verduidelijken, af te bakenen of het proces te organiseren. Vertrouwen en wederzijds begrip worden genoemd, maar zijn zelden expliciet doel. Verzoekers waarderen gesprekken met ruimte voor inhoudelijke toelichting en een serieuze bejegening. Contact dat vooral op beperking of risicobeheersing is gericht, draagt weinig bij aan vertrouwen. Effectiviteit vraagt bereidheid tot afstemming aan beide kanten. Bij wantrouwen of voorkeur voor schriftelijke communicatie is die ruimte klein. Open en constructieve interactie kan vertrouwen vergroten.

In de praktijk geven bestuursorganen in Woo-besluiten vaak onvoldoende uitleg over hoe de zoekslag is uitgevoerd; uit documentanalyse en enquête blijkt dat zelden inzicht wordt gegeven in geraadpleegde systemen, gebruikte zoektermen en de gemaakte keuzes. Beperkte transparantie belemmert de toetsbaarheid van besluiten en kan wantrouwen versterken. Het Woo-proces laat ruimte voor interpretatie, maar vaak ontbreekt een methodische onderbouwing die deze ruimte zichtbaar maakt. Standaardisering is gering en uitvoering hangt sterk af van individuele werkwijzen.

Implicaties

Vroegtijdig contact: wanneer dit alleen wordt gebruikt om het proces te sturen of risico's te beperken, draagt het weinig bij aan vertrouwen. Het heeft meer effect als het persoonlijk is, ingaat op het motief van de verzoeker en ruimte biedt voor verduidelijking van het verzoek. Zo'n aanpak kan verwachtingen afstemmen, misverstanden voorkomen en onnodige escalatie vermijden. Dit vraagt voldoende capaciteit, duidelijke werkafspraken en bereidheid tot wederkerigheid van beide kanten.

Zoekslagverantwoording: De zoekslag bepaalt welke documenten boven water komen en vormt daarmee een belangrijke stap in de Woo-uitvoering. Zonder vaste werkwijze en duidelijke uitleg over geraadpleegde systemen, zoektermen, periode en gemaakte keuzes blijft onduidelijk hoe het resultaat tot stand is gekomen, waardoor controle en gelijke behandeling moeilijk zijn. Een uniform format dat deze elementen standaard opneemt en, waar relevant, verzoekers laat meedenken over zoektermen, maakt het proces inzichtelijk en toetsbaar.

Aanbevelingen

1. **Vroegtijdig contact:** Probeer altijd contact op te nemen met de verzoeker en stem af op context en motief, met wederzijds begrip als uitgangspunt.
2. **Zoekslagverantwoording:** Zoekslagverantwoording: Gebruik een uniform format met databronnen, systemen, zoektermen, periode en uitvoerders voor transparantie en toetsbaarheid. Hoewel organisaties uiteenlopende werkwijzen hanteren, dient de verantwoording altijd deze kerninformatie te bevatten, zodat uitkomsten navolgbaar en vergelijkbaar blijven. In dit onderzoek is hiervoor een theoretisch model opgesteld, gebaseerd op jurisprudentie (zie Bijlage1), aangevuld met een praktijkmodel als voorbeeld (zie Bijlage2).
3. **Kennisdeling:** Organiseer structurele uitwisseling tussen bestuursorganen en mogelijk verzoekers over praktijk en verwachtingen, begeleid door een onafhankelijke partij.

Aanbeveling I – Vroegtijdig contact als basis voor gedeeld begrip

Vroegtijdig, informeel contact kort na ontvangst van een Woo-verzoek moet een structurele plek krijgen in het proces. Dit contact kan wederzijds begrip vergroten, misverstanden voorkomen en bijdragen aan een constructieve relatie, ook wanneer verschillen van inzicht blijven bestaan. Deze aanbeveling steunt op zowel empirische bevindingen uit het onderzoek als theoretische inzichten over vertrouwen, perspectiefverschillen en interactie.

Onderbouwing – empirisch

Het onderzoek laat zien dat vroegtijdig contact vaak plaatsvindt: 79% van de gemeenten neemt vooraf contact op met verzoekers (42% vaak, 37% soms). De voornaamste doelen zijn het afhandelen als regulier informatieverzoek (73%), het verduidelijken van het verzoek (70%) en het beperken van de omvang (33,9%). Relationale doelen, zoals het versterken van vertrouwen (21%), het achterhalen van de doelstelling (22%), het opbouwen van een relatie (21%) en het geven van uitleg over de Woo (16,5%), krijgen minder aandacht. Daarmee blijft een deel van het relationele potentieel onbenut, terwijl 63,5% van de gemeenten aangeeft dat het gebrek aan vertrouwen van Woo-verzoekers in het proces in meer of mindere mate een probleem vormt.

De vorm en inhoud van het contact zijn bepalend voor het effect op vertrouwen. Persoonlijk en inhoudelijk contact kan leiden tot meer begrip en minder onzekerheid, wat bijdraagt aan een positievere procesbeleving en minder escalatie. Veel verzoekers ervaren het contact echter als afstandelijk en gestandaardiseerd, met weinig ruimte voor maatwerk. Vooral NGO's en burgers geven aan zich onvoldoende gehoord te voelen, met name over motieven en uitzonderingsgronden. Overheidsorganen erkennen dat het effect van vroegtijdig contact varieert. Bij wantrouwen of ideologisch gedreven verzoeken kan het zelfs negatief uitpakken. Er is geen statistisch verband gevonden tussen vroegtijdig contact en vertrouwen, maar interviews wijzen uit dat tijdige en inhoudelijke afstemming kan bijdragen aan wederzijds begrip. Belemmeringen zijn onder meer capaciteitsgebrek, negatieve ervaringen met verzoekers en het ontbreken van contactgegevens.

Onderbouwing – theoretisch

Het effect van vroegtijdig contact verschilt, afhankelijk van hoe verzoekers en overheidsorganen het benaderen. Verzoekers zoeken meestal erkenning, uitleg en het nakomen van afspraken, terwijl overheidsorganen zich over het algemeen richten op juridische afbakening en uitvoerbaarheid. Beide perspectieven zijn rationeel binnen hun eigen logica, zoals beschreven in het concept van 'reasonable pluralism' (Rawls, 1993). Spanningen ontstaan vaak niet door botsende belangen, maar door verschillende probleemdefinities en impliciete frames (Dewulf, 2013; Schön & Rein, 1994). Omdat deze frames zelden expliciet worden gemaakt, kan dit leiden tot frustratie en wantrouwen.

Formele procedures bieden hierin zelden uitkomst, omdat het conflict niet in de procedure zelf zit, maar in onderliggende waardenverschillen (Fischer & Forester, 1993; Stone, 2012). Het expliciteren en reframen van perspectieven biedt dan meer houvast en kan bijdragen aan wederzijds begrip (Fischer, 2003; Hisschemöller & Hoppe, 1995). Daarnaast zijn er structurele beperkingen in het Woo-proces, zoals een gebrekkige informatiehuishouding en verzoeken waarbij vanuit principiële overtuiging zo veel mogelijk informatie wordt gevraagd.

Synthese

Vroegtijdig contact kan belemmeringen verkleinen door verwachtingen te verhelderen, perspectieven te expliciteren en relationele aspecten naast procedurele afhandeling te plaatsen, wat het proces mogelijk versoepelt en vertrouwen vergroot.

Aanbeveling II – Verantwoord de zoekslag navolgbaar en transparant in het eindbesluit

Overheidsorganisaties moeten de zoekslag in Woo-besluiten op een consistente en volledige manier verantwoorden om transparantie en toetsbaarheid te waarborgen. Hoewel volledige standaardisatie van de zoekslag zelf niet haalbaar is vanwege organisatorische en technische verschillen, is een uniforme verantwoording van de gemaakte keuzes wél mogelijk en uitvoerbaar.

Onderbouwing – empirisch

De documentanalyse laat zien dat de verantwoording vaak beperkt en onsystematisch is. Slechts 18,6% van de ministeriële Woo-besluiten ($N = 195$) bevat details over geraadpleegde systemen en zoektermen. In 60,5% wordt geen systeem genoemd, in 79,5% geen zoektermen en in 95,4% geen zoekperiode. Bij gemeenten ($N = 100$) is dit vergelijkbaar: 9% toereikend, 63% noemt geen systeem, 91% geen zoektermen en 84% geen periode.

In bijna de helft van de gemeenten (49,5%) worden verzoekers zelden of nooit betrokken bij het formuleren van zoektermen. Daarnaast heeft 80% geen werkinstructie, 78% geen format en 42% helemaal geen afspraken. Werkwijzen verschillen sterk: 15% werkt volledig geautomatiseerd, 21% volledig handmatig en 56% gemengd. Ambtenaren noemen daarnaast een gefragmenteerde informatiehuishouding en het ontbreken van centrale systemen als uitdagingen.

In dit onderzoek is een theoretisch model opgesteld voor een complete verantwoording van de zoekslag (zie Bijlage 1), gebaseerd op jurisprudentie. Dit is aangevuld met een praktijkmodel als voorbeeld (zie Bijlage 2). Er zijn al organisaties, zoals de [gemeente Bunnik](#) en het [ministerie van OCW](#) die een uitgebreide zoekslagverantwoording toepassen.

Onderbouwing – theoretisch

Het beginsel van gelijke behandeling vereist dat vergelijkbare verzoeken ook vergelijkbaar worden behandeld. In de huidige praktijk voeren beleidsmedewerkers zoekslagen echter veelal zelfstandig uit, zonder vaste methodiek of toelichting, wat leidt tot uiteenlopende uitkomsten. Dit staat op gespannen voet met het rationeel-legale bestuursmodel, waarin voorspelbare en herhaalbare procedures centraal staan (Weber, 1978).

Woo-verzoeken vragen om interpretatieve oordeelsvorming: ambtenaren bepalen op basis van expertise welke documenten relevant zijn, welke systemen moeten worden geraadpleegd en welke zoektermen het meest effectief zijn. Zoals Rawls (1993) en Barber (1984) benadrukken, worden deze keuzes altijd beïnvloed door persoonlijke ervaring, beschikbare middelen, organisatiecultuur. Juist omdat deze keuzes contextgebonden zijn, is een navolgbare en controleerbare verantwoording noodzakelijk. Literatuur over coproductie en participatief bestuur laat zien dat gezamenlijke afstemming met verzoekers over de zoekslag kan bijdragen aan vertrouwen, legitimiteit en inhoudelijke kwaliteit (Ansell & Gash, 2007; Fung, 2006; Meijer, 2009), maar in de praktijk komt dit nog nauwelijks voor.

Synthese

Een uniforme, systematische zoekslagverantwoording maakt het proces transparanter, beter toetsbaar en minder afhankelijk van individuele werkwijzen. Door vast te leggen welke stappen en keuzes zijn gemaakt, wordt zichtbaar hoe de zoekslag tot stand komt, kunnen verzoekers de zorgvuldigheid beoordelen en neemt variatie af. Dit bevordert vertrouwen en gelijke behandeling, zonder dat volledige standaardisatie van zoekslag zelf nodig is.

Aanbeveling III – Maak structurele kennisdeling binnen én buiten de overheid mogelijk

Structurele kennisdeling tussen overheidsorganisaties versterkt de uitvoering van de Woo door praktijkervaringen beter te benutten en dubbel werk te voorkomen. Overheidsorganen doen dagelijks ervaring op met alle aspecten van het Woo-proces, van contact en afstemming met verzoekers tot zoekslagen, interpretatie en verantwoording, maar deze kennis blijft vaak impliciet. Het expliciet maken en delen van deze inzichten sluit aan bij het principe van *learning in action*: beleid ontwikkelt zich door experiment, reflectie en aanpassing in de uitvoering (Dewey, 1927; Schön, 1983).

Onderbouwing – empirisch

In de praktijk ontwikkelen overheidsorganisaties uiteenlopende werkwijzen om het Woo-proces werkbaar en toegankelijk te houden. Een provincie verantwoordt bijvoorbeeld alle eindbesluiten op B1-niveau om jargon te vermijden. De gemeente Bunnik beschrijft in het eindbesluit expliciet zoektermen en geraadpleegde bronnen, wat de transparantie versterkt. Een andere gemeente neemt standaard vroegtijdig contact op met verzoekers om een vertrouwensband op te bouwen en misverstanden te voorkomen. Deze voorbeelden laten zien dat kennisdeling over succesvolle aanpakken bijdraagt aan bredere toepassing van goede praktijken. Structurele uitwisseling, bijvoorbeeld via praktijkgerichte kennissessies, kan helpen om deze ervaringen te verspreiden en te voorkomen dat organisaties telkens zelfstandig vergelijkbare leerprocessen moeten doorlopen.

Onderbouwing – theoretisch

Dergelijke aanpassingen passen binnen het concept *double-loop learning* (Argyris & Schön, 1978), waarbij naast concrete werkwijzen ook onderliggende aannames en normen worden herzien. Theoretische inzichten uit de literatuur over beleidsleren benadrukken dat systematische kennisdeling binnen netwerken van overheidsorganisaties leidt tot meer consistentie, innovatie en legitimiteit in de uitvoering. Kennisdeling met verzoekers kan in een latere fase aanvullend worden ingezet om wederzijds begrip te vergroten, maar de basis ligt bij het versterken van interne leerprocessen.

Synthese

Het systematisch delen van praktijkervaringen binnen overheidsorganisaties zorgt voor een gezamenlijke leerbasis, verkleint verschillen in uitvoering en bevordert de kwaliteit en transparantie van Woo-besluiten. Externe kennisdeling met verzoekers kan deze basis verder versterken, maar vergt onafhankelijke begeleiding. Het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) kan hierin een rol spelen dankzij haar onafhankelijke positie en expliciete taak op het gebied van kennisdeling.

Bijlage

Bijlage 1: Model Verantwoorde Zoekslag Theorie

Dit model is gebaseerd op basisvereisten van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (*ECLI:NL:RVS:2022:3027, overweging 5.1, 2022*) en aangevuld met voorwaarden uit recente rechtspraak.

1. Doel en afbakening van de zoekslag

Begin met het toelichten van het doel van de zoekslag en specificeer welke documenten of informatie wordt gezocht (*ECLI:NL:RBAMS:2022:6670, overweging 12, 2022*). Geef vervolgens aan welke onderwerpen centraal staan in de zoekslag — hiermee wordt een korte omschrijving bedoeld van waarnaar de verzoeker op zoek is, niet de exacte zoektermen. Bijvoorbeeld: “de verzoeker schrijft een artikel over gevaarlijke verkeerssituaties en wil weten welke afwegingen zijn gemaakt om in een bepaalde straat de stoplichten te verwijderen.” Licht daarna toe hoe de zoekactie op deze omschrijving is afgestemd (*ECLI:NL:RBOBR:2024:2316, overweging 3.2, 2024*).

2. Uitvoering: functionarissen en systemen

Geef aan welke functionarissen (aangeduid naar rol of functie) bij de zoekslag betrokken zijn en welke instructies zij daarvoor hebben ontvangen (*ECLI:NL:RBOBR:2024:2316, overweging 3.4, 2024*). Maak vervolgens inzichtelijk in welke systemen is gezocht, zoals e-mailboxen, documentmanagementsystemen (DMS), registratiesystemen, databases, enzovoorts (*ECLI:NL:RVS:2022:3027, overweging 5.1, 2022*). Benoem daarnaast ook fysieke archieven en berichtenverkeer via bijvoorbeeld WhatsApp, sms of videogesprekken (*ECLI:NL:RBMNE:2023:2209, overweging 11, 2023; ECLI:NL:RBMNE:2024:1809, overweging 15, 2024*). Het uitgangspunt hierbij is dat het type gegevensdrager in beginsel niet relevant is; ook informatie op privéapparaten kan onder de reikwijdte van de Woo vallen, zolang de inhoud onder het begrip ‘bestuurlijke informatie’ valt (*ECLI:NL:RBOBR:2024:2316, overweging 3.4, 2024*).

3. Zoektermen en zoekmethode

Geef aan over welke periode is gezocht (bijvoorbeeld “2015–2020”). De peildatum is de datum van ontvangst van het verzoek, tenzij expliciet is gevraagd om een andere periode; documenten van na deze datum vallen buiten de zoekslag (*ECLI:NL:RVS:2005:AU7938, overweging 2.2, 2005*). Beschrijf vervolgens de gebruikte zoekwoorden en zoekstrategieën, inclusief logische operatoren zoals “AND”, “OR” en “NOT” (*ECLI:NL:RBAMS:2022:6670, overweging 12, 2022*). Licht toe of is gezocht in volledige teksten, titels of metadata, en welke selectiecriteria zijn toegepast (*ECLI:NL:RVS:2022:3027, overweging 5.1, 2022*).

Geef daarnaast aan hoe de betrokken functionarissen de systemen hebben doorzocht (bijvoorbeeld via zoekopdrachten of handmatig doornemen van documenten) en hoe zij hun resultaten hebben vastgelegd (*ECLI:NL:RBROT:2025:1604, overweging 9.2, 2025*). Als het verzoek betrekking heeft op handelingen van specifieke medewerkers in het kader van hun functie of verantwoordelijkheid, geef dan aan dat bij deze personen is gezocht op basis van hun rol of functie (zonder naam, bijvoorbeeld “functionaris HRM/P&O” of “leidinggevende”). Als de verzoeker zoektermen heeft voorgesteld en deze niet zijn overgenomen, geef dan een beknopte motivering hiervoor (*ECLI:NL:RBDHA:2024:17816, overweging 19 & 20, 2024*).

4. Documentselectie en motivatie

Geef aan hoeveel documenten uit de zoekslag naar voren zijn gekomen en waarom bepaalde documenten buiten beschouwing zijn gelaten (*ECLI:NL:RBOBR:2024:2316, overweging 3.5, 2024*). Beschrijf hoe deze resultaten zijn betrokken bij de besluitvorming en of er aanleiding was voor een aanvullende zoekslag (*ECLI:NL:RBAMS:2022:6670, overweging 12, 2022*). Licht tot slot toe waarom de gekozen periode en zoektermen aansluiten bij de informatievraag van de verzoeker (*ECLI:NL:RBDHA:2024:17816, overweging 19 & 20, 2024*).

5. Afwezigheid van documenten

Geef in het eindbesluit pas aan dat bepaalde documenten niet bestaan of zijn vernietigd na een zorgvuldige zoekslag (*ECLI:NL:RBOBR:2024:2316, overweging 3.5, 2024*). Licht toe waarom stukken niet (meer) onder het bestuursorgaan vallen en onderbouw een eventuele vernietiging met relevante gegevens, zoals datum en wettelijke grondslag (*ECLI:NL:RVS:2005:AU7938, overweging 2.4 & 2.5, 2005; ECLI:NL:RVS:2021:1743, overweging 7.1, 2021*). Ondersteun dit bij voorkeur met documentatie, zoals een vernietigingsverklaring (*ECLI:NL:RBGEL:2022:6105, overweging 8.3, 2022*). Indien stukken ouder dan vijf jaar niet worden verstrekt, motiveer dit afzonderlijk vanwege de verzwaarde motiveringsplicht (*ECLI:NL:RBDHA:2023:6547, overweging 7.3, 2023*). Het is wenselijk, maar niet verplicht, om een inventarislijst mee te sturen (*ECLI:NL:RBOBR:2022:4681, overweging 48, 2022*).

Bijlage 2: Praktijkmodel Zoekslagverantwoording

1. Doelstelling Zoekslag

Op basis van uw informatievraag is gezocht naar documenten die betrekking hebben op: [vul de onderwerpen in].

2. Uitvoering: functionarissen en systemen

De volgende functionarissen waren bij de zoekslag betrokken (benoemd naar rol of functie): [bijv. 'Senior Beleidsmedewerker', 'Juridisch Adviseur', enz.]. Zij hebben de volgende instructies gekregen: [kort de gegeven instructies omschrijven].

Er is gezocht binnen de volgende digitale en fysieke bronnen (indien van toepassing):

- **Systemen:** [DMS, registratiesystemen, databases, etc.].
- **Communicatiekanalen:** [WhatsApp, sms, Teams, enz.].
- **Mailboxes:** [Werk mailbox, Shared mailbox, enz.].
- **Netwerkschijven:** [I-schijf, J-schijf, enz.].
- **Overige gegevensdragers:** [Papierarchief, videobeelden, audio].

3. Zoektermen en zoekmethode

Er is gezocht in de periode: [bijv. "2015--2020"]. De zoekslag had betrekking op de volgende personen (aangeduid naar functie of rol): [bijv. 'Senior Beleidsmedewerker', 'Juridisch Adviseur', enz.] (indien van toepassing).

De volgende zoektermen en combinaties ("AND", "OR", "NOT") zijn toegepast (indien van toepassing):

- **Systemen:** [zoektermen en combinaties]
- **Communicatiekanalen:** [zoektermen en combinaties]
- **Mailboxen:** [zoektermen en combinaties]
- **Netwerkschijven:** [zoektermen en combinaties]
- **Overige gegevensdragers:** [zoektermen en combinaties]

De zoekstrategie bestond uit [bijv. het invoeren van query's, handmatig doornemen van documenten]. (Vermeld hier of de verzoeker zelf bepaalde zoektermen heeft voorgesteld en of deze zijn overgenomen of gemotiveerd afgewezen.)

4. Documentselectie en motivatie

Uit de initiële zoekslag zijn [aantal] documenten naar voren gekomen. Van deze documenten zijn er [aantal] afgevallen, vanwege de reikwijdte (zie bijlage 2 voor een korte toelichting). Er was [wel/geen] aanleiding voor een aanvullende zoekslag. Uit de vervolgzoeckslag zijn [aantal] documenten naar voren gekomen (indien van toepassing).

Deze documenten zijn opgenomen in de inventarislijst in bijlage 2 bij deze brief. In deze brief wordt vanaf nu verwezen naar de nummers op de inventarislijst, zodat duidelijk is wat per document is besloten en waarom. De gehanteerde periode en de gebruikte zoektermen sluiten aan bij het verzoek, omdat [geef korte motivatie].

5. Optioneel: Afwezigheid van documenten

Optioneel: Eventuele documenten die niet (meer) onder het bestuursorgaan vallen of zijn vernietigd, worden hieronder toegelicht. [Noem reden, datum en grondslag van vernietiging of eventueel ander bewijs dat documenten niet meer beschikbaar zijn].

Bibliografie

- Ansell, C., & Gash, A. (2007). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543–571. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
- Argyris, C., & Schön, D. A. (1978). *Organizational learning: A theory of action perspective*. Addison-Wesley.
- Barber, B. R. (1984). *Strong democracy: Participatory politics for a new age*. University of California Press.
- Dewey, J. (1927). *The public and its problems*. Holt.
- Dewulf, A. (2013). Contrasting frames in policy debates on climate change adaptation. *Environmental Science & Policy*, 27, 101–111.
- ECLI:NL:RBAMS:2022:6670, overweging 12. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBAMS:2022:6670&showbutton=true&keyword=Wet%2Bopen%2Boverheid,Zoekslag&idx=61>
- ECLI:NL:RBDHA:2023:6547, overweging 7.3. Retrieved March 21, 2025, from <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2023:6547>
- ECLI:NL:RBDHA:2024:17816, overweging 19 & 20. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2024:17816>
- ECLI:NL:RBGEL:2022:6105, overweging 8.3. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBGEL:2022:6105>
- ECLI:NL:RBMNE:2023:2209, overweging 11. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBMNE:2023:2209&showbutton=true&keyword=Wet%2Bopen%2Boverheid,Zoekslag&idx=58>
- ECLI:NL:RBMNE:2024:1809, overweging 15. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBMNE:2024:1809&showbutton=true&keyword=Wet%2Bopen%2Boverheid,Zoekslag&idx=49>
- ECLI:NL:RBOBR:2022:4681, overweging 48. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBOBR:2022:4681&showbutton=true&keyword=Wet%2Bopen%2Boverheid,Zoekslag&idx=57>
- ECLI:NL:RBOBR:2024:2316, overweging 3.2. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBOBR:2024:2316>
- ECLI:NL:RBOBR:2024:2316, overweging 3.4. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBOBR:2024:2316>
- ECLI:NL:RBOBR:2024:2316, overweging 3.5. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBOBR:2024:2316>
- ECLI:NL:RBROT:2025:1604, overweging 9.2. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBROT:2025:1604&showbutton=true&keyword=Wet%2Bopen%2Boverheid,Zoekslag&idx=48>
- ECLI:NL:RVS:2005:AU7938, overweging 2.2. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2005:AU7938>
- ECLI:NL:RVS:2005:AU7938, overweging 2.4 & 2.5. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2005:AU7938>
- ECLI:NL:RVS:2021:1743, overweging 7.1. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2021:1743>
- ECLI:NL:RVS:2022:3027, overweging 5.1. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2022:3027>

- Fischer, F. (2003). *Reframing public policy: Discursive politics and deliberative practices*. Oxford University Press.
- Fischer, F., & Forester, J. (Eds.). (1993). *The argumentative turn in policy analysis and planning*. Duke University Press.
- Fung, A. (2006). *Varieties of participation in complex governance* (Vol. 66). Public Administration Review.
- Hisschemöller, M., & Hoppe, R. (1995). Coping with intractable controversies: The case for problem structuring in policy design and analysis. *Knowledge, technology & policy/Knowledge in society/Knowledge, technology, & policy*, 8(4), 40–60. <https://doi.org/10.1007/bf02832229>
- Meijer, A. (2009). Understanding modern transparency. *International Review of Administrative Sciences*, 75(2), 255–269. <https://doi.org/10.1177/0020852309104175>
- Rawls, J. (1993). *Political liberalism*. Columbia University Press.
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. Basic Books.
- Schön, D. A., & Rein, M. (1994). *Frame reflection: Toward the resolution of intractable policy controversies*. Basic Books.
- Stone, D. (2012). *Policy paradox: The art of political decision making*. W. W. Norton & Company.
- Weber, M. (1978). *Economy and society: An outline of interpretive sociology*. University of California Press.